

Year in review 2023

Вирішення спорів

ARZINGER 20 YEARS

ЩО ПРИВНІС 2023 У КОМЕРЦІЙНІ СПОРИ

Подальший розвиток електронного судочинства

21 липня 2023 року набрав чинності Закон № 3200-IX («Закон»), який запроваджує обов'язковість реєстрації учасниками процесу електронних кабінетів в підсистемі «Електронний суд «Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи» («ЄСІТС»).

НА КОГО ПОКЛАДАЄТЬСЯ ОBOB'ЯЗОК РЕЄСТРАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІНЕТУ:

- адвокати,
- судові експерти,
- нотаріуси,
- органи державної влади/інші державні органи,
- державні та приватні виконавці,
- органи місцевого самоврядування,
- арбітражні керуючі,
- інші юридичні особи.

NB! Реєстрація Електронного кабінету іншими особами (фізичні особи, фізичні особи-підприємці) – так і залишається в добровільному порядку.

КОЛИ МОЖНА НЕ РЕЄСТРУВАТИ ЕЛЕКТРОННИЙ КАБІНЕТ:

Якщо реєстрація в ЄСІТС суперечить релігійним переконанням особи, яка зобов'язана його зареєструвати → передбачені наслідки не застосовуються за умови, що особа **заявила про такі обставини одночасно із поданням відповідного документа шляхом подання окремої обґрунтованої письмової заяви.**

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ:

до 18 жовтня 2023 року **до 20 лютого 2024 року**

всі юридичні особи приватної форми власності повинні зареєструвати електронні кабінети – **для цілей господарського судочинства;**

для цілей цивільного та адміністративного судочинства.

ЗМІНИ В ПОДАННІ/ОТРИМАННІ СУДОВИХ/ВИКОНАВЧИХ ДОКУМЕНТІВ:

- У разі відсутності зареєстрованого електронного кабінету у особи, яка зобов'язана була його зареєструвати → інша сторона звільняється від обов'язку направлення процесуальних документів засобами поштового зв'язку у паперовій формі такій особі.
- Отримання судових рішень та виконавчих документів в електронній формі.
- Й надалі існує можливість отримання вказаних документів в паперовій формі.
- День отримання судового рішення = день отримання судом повідомлення про доставлення копії судового рішення до електронного кабінету.

НАСЛІДКИ НЕЗДІЙСНЕННЯ РЕЄСТРАЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО КАБІНЕТУ:

- **Залишення без розгляду/повернення заяв (в тому числі, про забезпечення позову/доказів), залишення без руху позовних заяв, апеляційних/касаційних скарг,** якщо вони подані особою, яка відповідно до вимог законодавства зобов'язана зареєструвати електронний кабінет та не зареєструвала його.

Спосіб усунення дефектів процесуальних документів → **реєстрація електронного кабінету.**

- **Неврахування відзиву** → суд має право вирішити справу за наявними матеріалами, якщо відзив подано особою, яка не зареєструвала електронний кабінет, хоча була зобов'язана і не навела поважних причин невиконання такого обов'язку.

NB! Наведені процесуальні наслідки застосовуються і у разі звернення до суду з документом адвоката – представника особи, яка була зобов'язана зареєструвати електронний кабінет, але не зареєструвала його.

Розблокування роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України («ВККС»)

1 червня 2023 року Вища рада правосуддя («ВРП») призначила нових членів ВККС, чим розблокувала роботу останньої.

Розблокування роботи ВККС дозволить провести добір суддів на понад 2 тисячі вакантних посад та завершити кваліфікаційне оцінювання суддів.

Наразі тривають конкурси для кандидатів на зайняття вакантних посад у місцевих, апеляційних судах, а також у Вищому антикорупційному суді.

Створення служби дисциплінарних інспекторів при ВРП

7 лютого 2023 року ВРП створила самостійний підрозділ у своєму секретаріаті — службу дисциплінарних інспекторів ВРП.

19 грудня 2023 року було оголошено конкурс на зайняття посад керівника служби, заступників та інспекторів служби дисциплінарних інспекторів ВРП.

NB! До компетенції дисциплінарних інспекторів належить здійснення дисциплінарного провадження стосовно суддів, тож очікуємо, що це вирішить проблему як накопичених з 2021 року та нерозглянутих дисциплінарних скарг (а це щонайменше 12 тис. скарг), так і нарешті стане початком проведення дисциплінарних розслідувань щодо суддів.

Зменшення «порогу» малозначності справи

У 2023 році Конституційний Суд України рішенням № 10-р(III)/2023 від 22.11.2023 року визнав неконституційними норми Цивільного процесуального кодексу України («ЦПК України»), які встановлювали «порогову» ціну позову для малозначних справ (станом на 2023 рік ціна позову – 268 400 грн та 671 000 грн у справах про захист прав споживачів).

Відповідні норми ЦПК України втрачають чинність через 6 місяців із дня ухвалення КСУ цього рішення, тобто, у травні 2024 року.

ЯКЕ ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ: раніше рішення у вказаних справах не могли бути оскаржені до Верховного Суду через їх малозначність.

Тепер до того часу Верховній Раді треба привести нормативне регулювання, установлене цими пунктами ЦПК України, у відповідність до Конституції та цього Рішення КСУ та, зокрема, встановити такий розмір ціни позову, який не буде надмірним для обраної мети та не спотворить розуміння справи як малозначної для особи.

Деякі важливі судові рішення

БАНКРУТСТВО:

вимоги юридичних осіб, які підпадають під мораторій відповідно до Постанови КМУ № 187 від 3 березня 2022 (тобто мають зв'язок із російською федерацією), не можуть бути визнані в якості кредиторських вимог у справі про банкрутство.

[Постанови Верховного Суду від [21.06.2023 у справі № 910/2529/22](#), від [30.05.2023 у справі № 925/1248/21](#)]

ВИКОНАННЯ ДОГОВОРІВ ТА ФОРС-МАЖОР:

сам лише факт проведення бойових дій чи запровадження обмежень воєнного часу не звільняє сторону від відповідальності, **якщо такі обставини прямо не перешкоджають фізично чи юридично виконати конкретний обов'язок за договором;**

Збройна агресія проти України, девальвація гривні, воєнний стан, не може автоматично означати звільнення від виконання будь-ким в Україні будь-яких зобов'язань, незалежно від того, існує реальна можливість їх виконати чи ні.

[Постанови Верховного Суду від [14.03.2023 у справі № 922/1093/22](#) та від [15.06.2023 у справі № 910/8580/22](#)]

Сертифікат Торгово-промислової палати («ТПП») не має преюдиційного значення → оцінюється судом у сукупності з іншими доказами → сторона повинна довести наявність форс-мажорних обставин не тільки самих по собі, але і те, що вони були форс-мажорними саме для даного конкретного випадку + причинно-наслідковий зв'язок.

Навіть за відсутності сертифіката ТПП, отриманого в передбаченому законом порядку, сторона не позбавлена можливості доводити наявність форс-мажорних обставин іншими доказами, якщо інше не встановлено законом чи договором.

[Постанови Верховного Суду від [04.09.2023 у справі № 902/1144/22](#), від [13.09.2023 у справі № 910/7679/23](#)]

ОЧІКУВАННЯ ВІД 2024

- Завершення (продовження) оголошених ВККС конкурсів на вакантні посади суддів за умови оперативного призначення призведе до зменшення поточного навантаження, пришвидшення розгляду справ.
- Збільшення спорів із державою (через збільшення регулюючої ролі).
- Розвиток оборонної промисловості очікувано може призвести до появи нової категорії спорів.
- Збільшення частки спорів про відшкодування збитків, пов'язаних з військовою агресією рф.

